

BARNAFRID
LINKÖPINGS UNIVERSITET

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L6@regeringskansliet.se

Remiss: Ju2024/01778

Remissvar

SOU 2024:63 Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar

Nationellt kunskapscentrum Barnafrid har beretts möjligheten att inkomma med ett remissvar på delbetänkandet om ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Barnafrid svarar på denna remiss som en del av Linköpings universitet och utgår primärt från Barnafrids uppdrag att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn. Barnafrid avser yttra sig enbart över de delar i delbetänkandet som rör Barnafrids uppdrag och där Barnafrid har en avvikande åsikt.

Barnafrid delar bilden av att det är viktigt att förhindra den brottslighet och det fusk som utredningen avser. Barnafrid ser det som relevant att möjligheterna till uppgiftsutlämnande mellan myndigheter i brottsbekämpande syfte ses över men måste invända mot följande delar som utredningen föreslår.

Sammanfattning av synpunkter

Utredningens förslag: Sekretess inom socialtjänsten ska omfattas av den generella sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde.

Barnafrid avstyrker förslaget och anger nedan skälen för vår bedömning.

Det finns idag flera sekretessbrytande bestämmelser som medger utlämnande av information från socialtjänsten. Bland annat finns det möjlighet för socialtjänsten att lämna ut uppgifter avseende unga under 21 år i brottsförebyggande syfte.

Utredningen framhåller att det finns skäl att ändra befintlig lagstiftning då samverkande myndigheter tycker att lagstiftningen är svår att tillämpa. Barnafrid instämmer i att myndigheter kan ha svårt att tillämpa befintlig lagstiftning men anser att socialtjänst och andra myndigheter behöver stöd i att tillämpa lagstiftningen hellre än att införa en generell sekretessbrytande bestämmelse.

Barnafrid anser också att en generell bestämmelse med rutinmässigt utlämnande

utan individuell prövning i varje enskilt fall inte är lämpligt. Ett utlämnande måste utgå från omständigheter i varje enskilt ärende. Barnafrid anser också att det finns risker om information som inte är dokumenterad kan lämnas till annan myndighet.

Utredningen menar att det saknas stöd i forskning för att utökade möjligheter till informationsdelning skulle i någon större utsträckning påverka förtroendet för socialtjänsten. Den sammantagna bedömningen är att ”de skäl som legat till grund för att undanta sekretessen enligt 26 kap, 1 § OSL från generalklausulen inte står som befogade”.

Förtroendet för socialtjänsten är lågt och de senaste årens desinformationskampanj har bidragit till det. Nyligen presenterade Vård- och omsorgsanalys en rapport om förtroende för socialtjänsten. Den visar ett generellt lågt förtroende för socialtjänsten men också att förtroendet skiljer sig åt mellan olika grupper i samhället. En förtroendefull relation mellan socialsekreterare och barn och familjer är en förutsättning för att familjer ska våga berätta om utsatthet för företrädare för socialtjänsten. Barnafrid delar inte den slutsats som utredningen kommit fram till, dvs att införandet av en generalklausul inte kommer att påverka förtroendet. Det kan leda till att barn inte får tillgång till det stöd och det skydd de är i behov av. I arbetet med ny socialtjänstlag läggs stora resurser och ansträngningar för att allmänheten själva ska söka stöd hos socialtjänsten när de har behov av det. Målet med nya socialtjänstlagen är att socialtjänsten ska vara förebyggande, lättillgänglig och erbjuda insatser utan behovsprövning. Det förutsätter att allmänheten har ett gott förtroende för socialtjänsten.

I utredningen särskiljs hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens ställningar då det är en mindre del av befolkningen som behöver stöd och hjälp av socialtjänsten medan i stort sett hela befolkningen någon gång i livet tar emot vård av hälso- och sjukvård. Barnafrid vill understryka att socialtjänstens målgrupper ofta har en svag socioekonomisk ställning och att det finns risk för stigmatisering av utsatta grupper vid resonemang om att det enbart är en del av befolkningen som behöver socialtjänstens stöd och därför är en generellt sekretessbrytande bestämmelse motiverad.

Barnafrid ser särskilt allvarligt på att förslaget om en generell sekretessbrytande bestämmelse kan leda till att barn och kvinnor som utsätts för våld inte söker hjälp och stöd hos socialtjänsten. Det kan finnas incitament för kvinnor och barn att inte söka hjälp om de dessutom lever i en miljö där det förekommer fusk, regelöverträdelse eller annan brottslighet och riskerar att bli dubbelt utsatta för att de söker hjälp hos socialtjänsten. I utredningen resoneras kring detta och slutsatsen är att även om det finns möjlighet att göra en intresseavvägning hos utlämnande myndighet är det sannolikt att den typen av uppgifter kommer utbytas om uppgifterna behövs för att den mottagande parten ska kunna fullgöra sina

åtaganden. Barnafrid menar att det inte är godtagbart att uppgifter om särskilt skyddsvärda personer kan spridas utan att mottagande part kan garantera att uppgifterna inte omfattas av samma sekretess som hos den utlämnande myndigheten.

Utredningens bedömning: Sekretess i förhållande till en underårigs föräldrar eller annan vårdnadshavare i vissa fall bör inte undantas från den generella sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde.

Barnafrid avstyrker förslaget.

1 april 2024 började Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende gälla som medförde stärkt skydd för barn. I lagstiftningen finns möjlighet att information om barnets vistelseort omfattas av sekretess gentemot vårdnadshavare om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med insatsen. Sedan tidigare finns det liknande möjlighet i Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Barnafrid anser att det är förenat med risker för liv och hälsa om uppgifter lämnas till annan myndighet om en underårigs vistelseort eller annan information då den informationen riskerar att spridas vidare. Något som utredningen också konstaterar.

Personer som har placerats av socialtjänsten på grund av att de lever i en hederskontext riskerar också att påverkas av förslaget. Socialtjänsten måste ofta bryta sina gängse handlägningsrutiner när en person utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck söker stöd. Det är viktigt utifrån att vanliga rutiner allvarligt kan skada personen ytterligare. Den allvarligaste risken för en person utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck kan vara av dödlig utgång. Då våldet och förtrycket oftast inte bara utövas av en enskild person, utan av ett kollektiv, blir skyddsaspekten än mer angelägen.

Utredningens bedömning: Sekretess inom kommunal familjerådgivning ska undantas den generella sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde.

Barnafrid vill kommentera den särställning som familjerådgivningen har i förslaget och i befintlig lagstiftning. Barnafrid ställer sig tveksam till särställningen och vill påpeka att även familjerådgivning borde ingå i professionella som är anmälningsskyldiga enligt 14 kap 1 § socialtjänstlagen.

Utredningens bedömning: Sekretess i förhållande till den som en anmälan eller utsaga av en enskild avser bör inte undantas den generella sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde.

Barnafrid avstyrker förslaget.

Barnafrid befarar att anmälningsskyldigheten kan minska om namn och uppgifter på personer som anmält oro för barn och unga ingår i den generella sekretessbrytande bestämmelsen. Det kan leda till att barn och unga som har behov av insatser från socialtjänsten får stödet i senare skede än vad som är önskvärt.

Andra synpunkter

Barnafrid vill framföra att frågan kring informationsdelning och sekretess mellan och inom myndigheter borde ha tagits ställning till i sin helhet. Att ställningstaganden görs inom ramen för flera olika utredningar menar Barnafrid, som nämnts ovan, riskerar att försämra helhetssynen om en mer sammanhållen lagstiftning.

Barnafrid ser positivt på att verksamheter som arbetar med olika uppdrag möjliggörs att dela information med varandra då det kan bidra till att bättre möta enskildas barn och unga och deras föräldrars behov av hjälp. Barnafrid möter verksamheter som har behov av att dela information i många sammanhang där samverkan är en förutsättning för att barn och unga ska få ändamålsenligt stöd och hjälp. Det kan handla om samverkansformer såsom familjecentraler eller barnahus. Idag lyfts inte brottsoffrets perspektiv fram och vikten av att kunna dela information. Även om delbetänkandet inte rör informationsdelning i andra delar än de som rör brottslig verksamhet, fusk och regelöverträdelse samt felaktiga utbetalningar vill Barnafrid ändå påtala att informationsöverföring mellan till exempel skola, polis, socialtjänst och hälso- och sjukvård kan bidra till att förhindra brottslig verksamhet genom strukturerat främjande och förebyggande arbete.

Barnafrid efterfrågar en tydlighet kring vilka uppgifter som ska delas och rutiner för hur dessa uppgifter får delas. Barnafrid anser också att det bör finnas utrymme för att beslut om att om en uppgift ska delas med annan myndighet ska prövas i varje enskilt fall och inte ske rutinmässigt. Vilka konsekvenser det får att även information som inte är dokumenterad ska kunna delas behöver analyseras ytterligare.

Barnafrid anser att utredningen saknar en tydlig plan och beskrivning över hur sekretessbelagd information ska förvaras hos myndigheter som inte har samma sekretessnivå.

Barnafrid saknar en tvärvetenskaplig analys av vad det innebär att socialtjänsten kan bli skyldiga att dela uppgifter med andra brottsbekämpande myndigheter. Vi saknar också brukarperspektiv på att uppgifter delas i en generell sekretessbrytande bestämmelse.

Barnafrid anser att utredningen har för lite fokus på vilka konsekvenser förslagen har för de barn, unga och föräldrar som socialtjänsten har information om vilket redogjorts för tidigare i remissvaret.

Utredningen resonerar om etisk stress för hälso- och sjukvårdens personal i och med uppdraget att ge vård och behandling i kombination med hur förändrade sekretessregler. Den etiska stressen som personalen skulle hamna i är en del i ställningstagandet att undanta hälso- och sjukvården från de generella sekretessbrytande bestämmelserna. Barnafrids mening är att även socialtjänstens medarbetare drabbas av denna etiska stress utifrån samma grunder vilket det saknas ett resonemang om i utredningen. Konsekvenserna av förslaget för socialtjänstens medarbetare behöver ytterligare analyseras.

Barnafrid har i remissvaret tidigare redogjort för avvikande bedömning av hur förtroendet för socialtjänsten skulle påverkas om en generell sekretessbrytande bestämmelse infördes. De konsekvenser som ett än minskat förtroende för samhällets institutioner påverkar dess medborgare behöver ytterligare analyseras.

Utredningen bedömer heller inte att några särskilda övergångsregler behövs. Barnafrid har noterat att tiden mellan proposition och ikraftträdande av ny lagstiftning har varit mycket kort vid flera tillfällen, exempelvis *Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende* samt proposition 2024/25:10 *Tryggare hem för barn*. Detta riskerar att leda till orätsäkra tolkningar av lagstiftningen.

Barnafrid vill även understryka vikten av en god tidsplanering för verksamheternas möjlighet att implementera ny lagstiftning.

I detta ärende har Laura Korhonen centrumchef beslutat och Anna Nelsson, Sofia Melén Moadi och Johanna Sohl, utredare har varit föredragande.

För Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn

Linköping den 17 december 2024.

Laura Kohonen, prof.
Centrumchef